

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทั้งผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ทำบัญชี 286 คน และผู้สอบบัญชี 370 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิตการตอบสนองตามสถานภาพต่าง ๆ 13 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสุขภาวะและการใช้บริการทางการแพทย์ ด้านการแต่งงานและการมีครอบครัว ด้านงานและทัศนคติต่องาน ด้านรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและครอบครัว ด้านการมีโอกาสดำเนินชีวิตและประสบความสำเร็จในอาชีพ ด้านความสามารถในการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม และด้านจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ นำมาวิเคราะห์ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติ t และ One Way ANOVA ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทดสอบสมมติฐานกับปัจจัยส่วนบุคคล 6 ปัจจัยคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สายงาน ประสบการณ์ทำงาน และสถานภาพสมรส ในแต่ละประเด็นหลัก สามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 43.9 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 40-50 ปี ร้อยละ 27.6 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 51.8 มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 64.6 ซึ่งลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นพนักงาน ร้อยละ 30.5 รองลงมาคือเป็นผู้จัดการ ร้อยละ 29.1 มีประสบการณ์ทำงานอยู่ระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 48.6 รองลงมาอยู่ระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 36.6

การศึกษาระดับคุณภาพชีวิต พบว่า ด้านการแต่งงานและการมีครอบครัว มีคุณภาพชีวิตระดับน้อย ด้านที่อยู่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก การมีสุขภาวะอนามัย งานและทัศนคติต่องาน รายได้และด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและครอบครัว มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิตและการมีโอกาสดำเนินชีวิตและประสบความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถในการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมและด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ มีคุณภาพชีวิตระดับดีมาก ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชี พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพด้านผู้สอบบัญชีมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าด้านผู้ทำบัญชี ด้านสุขภาวะอนามัยในการดำรงชีพ ความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยง

ธรรมและความเชื่อสัจสุจริต ความรู้ความสามารถและมาตรฐานการปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบต่อผู้ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ของผู้ประกอบการวิชาชีพตามปัจจัยส่วนบุคคล 6 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน และสถานภาพ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. เพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน โดยเพศชายมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาคมวิจัยแห่งเยอรมัน และขัดแย้งกับงานวิจัยของ วรณา เสนา (2544)

2. อายุต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งผู้มีอายุ 30-39 ปี และผู้มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้มีอายุ 20-29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาคมวิจัยแห่งเยอรมัน รัตติพร พนพิเชษฐกุล (2544) และขัดแย้งกับงานวิจัยของ วรณา เสนา (2544)

3. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งผู้มีการศึกษาระดับปริญญาโทและผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้มีการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาคมวิจัยแห่งเยอรมัน, วรณา เสนา (2544)

4. ตำแหน่งงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารระดับสูงหรือเจ้าของกิจการ ผู้จัดการและหัวหน้างานมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าพนักงาน และผู้บริหารระดับสูงหรือเจ้าของกิจการ และผู้จัดการมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าระดับหัวหน้างาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันท์ แก้วกานิด (2543)

5. ประสบการณ์ทำงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งผู้มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-20 ปี และผู้มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตดีกว่าประสบการณ์ทำงานระหว่าง 1-10 ปี และคู่ของผู้มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-20 ปี กับ ผู้มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตดีกว่า ผู้มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 21-30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันท์ แก้วกานิด รัตติพร พนพิเชษฐกุล (2544)

6. สถานภาพต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งผู้มีสถานภาพสมรส สถานภาพโสดและหม้าย มีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้ที่มีสถานภาพหย่า และผู้มีสถานภาพสมรสมีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้มีสถานภาพโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติพร พนพิเชษฐกุล (2544)

อภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างด้านลักษณะส่วนบุคคลและระดับคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ จึงทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จึงเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อีกทั้งยังมีลักษณะการปฏิบัติงานเป็นการสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของกิจการซึ่งอยู่ในรูปของงบการเงิน การปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องถูกต้องภายใต้หลักวิชาการและจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพ ตำแหน่งงาน การศึกษา อายุและประสบการณ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นอิสระ การมีโอกาสดำเนินงานในการทำงาน รวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานซึ่งส่งผลต่อจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการปฏิบัติงานผู้ประกอบวิชาชีพจะเห็นได้ว่าต้องปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วโดยไม่เกิดความผิดพลาด เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งานครุที่สุด ผู้ประกอบวิชาชีพจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการปฏิบัติงานเป็นเหตุให้มีโอกาสน้อยในการพักผ่อนตามสถานที่ต่าง ๆ หรือมีเวลาในสังสรรค์น้อย จนเกิดสภาวะความเครียดและความซ้ำซากในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตามรายได้ของผู้ประกอบวิชาชีพส่วนใหญ่ มีรายได้เพียงพอและมีเงินออม ในขณะที่สามารถหาซื้อสิ่งของที่จำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของตนเองได้ จนทำให้มีความรู้สึกมั่นคงในการดำเนินชีวิต ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นอาจเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพโสด

2. เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีระหว่างผู้ทำบัญชี และผู้สอบบัญชี

เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามสายงานพบว่า ผู้สอบบัญชีมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้ทำบัญชี ด้านสุขภาวะอนามัยในการดำรงชีพ ความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ความสามารถและมาตรฐานการปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบต่อผู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ใดจะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องผ่านการสอบและฝึกอบรมหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีมาแล้วตามกำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพ จึงทำให้ผู้สอบบัญชีมีมาตรฐานสูง และผู้สอบบัญชียังเป็นวิชาชีพอิสระเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเป็นกลาง การปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชีจึงปฏิบัติงานโดยปราศจากการควบคุมจากฝ่ายบริหาร ทำให้ได้รับสภาวะกดดันน้อย ในขณะที่ ผู้ทำบัญชีมีสถานภาพเป็นลูกจ้างจึงต้องปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมจากฝ่ายบริหาร และต้องปฏิบัติงานให้ถูกต้องรวดเร็วโดยไม่ขัดต่อหลักการบัญชี จึงมีความกดดันจนเกิดสภาวะความเครียดในการ

ปฏิบัติงานสูง ดังนั้น หากได้รับความกดดันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ผู้ทำบัญชีขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งอาจทำให้สุขภาพอ่อนแอและมาตรฐานการปฏิบัติงานต่ำลงได้

3. เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามปัจจัยส่วนบุคคล

เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ของผู้ประกอบวิชาชีพตามปัจจัยส่วนบุคคล 6 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน และสถานภาพ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศชายมีลักษณะทางกายภาพที่เข้มแข็ง ซึ่งสามารถสร้างความปลอดภัยต่อการดำเนินชีวิต และเพศชายหากเกิดปัญหาส่วนใหญ่สามารถปรับตัวและยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดกับตนเอง และพร้อมจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพศชายจึงมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีมาตรฐาน แต่อย่างไรก็ตามเพศชายมักซื้อสิ่งของต่าง ๆ ตามความรู้สึกของตนเอง ในขณะที่เพศหญิงมีความพิถีพิถัน วางแผนอย่างรอบคอบ และมักมีการตรวจสอบราคาก่อนการซื้อสิ่งของหนึ่งชิ้น จึงทำให้เพศหญิงมีรายได้ที่เพียงพอและเงินออมที่ดีกว่าเพศชาย

2. อายุต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้มีอายุน้อยเป็นวัยเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากวัยเรียนเข้าสู่วัยทำงาน จึงขาดโอกาสต่อการตอบสนองคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น ด้านรายได้ ตำแหน่งงาน และยังขาดประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจภายใต้หลักแห่งวิชาชีพ จึงต้องใช้ความพยายามค่อนข้างสูงในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดจนเกิดสถานะกดดันในการดำเนินชีวิต และผู้มีอายุน้อยส่วนใหญ่มักแสวงหาประสบการณ์ ความก้าวหน้าให้กับตนเองจึงมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิตอยู่บ่อยครั้ง ผู้มีอายุน้อยจึงมีความรู้สึกไม่ค่อยมั่นคงต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการคุณภาพชีวิตที่ดี

3. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานค่อนข้างสูง ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงาน อันส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ประกอบวิชาชีพ เพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ หากบุคคลใดมีความรู้ความสามารถมากกว่ามักมีโอกาสดีกว่าในการประสบความสำเร็จตามความปรารถนาของตนเองและสังคมได้ โดยผู้มีการศึกษาสูงสามารถประกอบวิชาชีพให้มีฐานะทางสังคมที่ดี และมีการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในทุกด้าน ได้ดีกว่าผู้มีการศึกษาน้อย

4. ตำแหน่งงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารระดับสูงหรือเจ้าของกิจการ ผู้จัดการ มีหน้าที่ในการดูแล สั่งการ หรือควบคุมการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา หากเมื่อประสบปัญหาจะสามารถขอความร่วมมือจากหน่วยต่าง ๆ ได้ดี ทำให้ผลงานส่วนใหญ่ออกมาดีมีคุณภาพจึงสร้างโอกาสในการก้าวหน้าให้ตนเอง อีกทั้งผู้อยู่ในระดับผู้บริหารระดับสูงหรือ

เจ้าของกิจการ และผู้จัดการส่วนใหญ่มีรายได้ที่มากกว่าจึงมีอำนาจในการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อตอบสนองความต้องการต่อความจำเป็นในการดำเนินชีวิตที่ดี จึงเกิดความรู้สึกมั่นคงในการดำเนินชีวิตได้ดีกว่า

5. ประสบการณ์ทำงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มีประสบการณ์มากมักมีความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ส่งผลให้มีความพร้อมและคุ้นเคยในการปฏิบัติงานซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง หากเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ผู้มีประสบการณ์มากสามารถสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเฉพาะหน้าได้ดีกว่า อีกทั้งผู้มีประสบการณ์มากมักมีโอกาสดำเนินงานและการประสบความสำเร็จในอาชีพรวมถึงการมีรายได้ที่มั่นคง แต่หากปฏิบัติงานมาระยะเวลาหนึ่งแล้วปรากฏว่าตนเองไม่มีความก้าวหน้าทั้งตำแหน่งหรือเงินเดือน ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกว่าเขาขาดคุณภาพชีวิตที่ดีจึงทำให้มีปัญหาสุขภาพภาวะความเครียดที่สูงขึ้น และอาจมีผลต่อจรรยาบรรณวิชาชีพได้

6. สถานภาพต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคคลที่แต่งงานจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตัวเองและเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น และการสมรสเป็นเสมือนวิถีทางอันนำบุคคลไปสู่ความสุขหรือความสำเร็จต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างแท้จริง รวมถึงการมีครอบครัวยังสามารถนำความมั่นคงและความอยู่รอดปลอดภัยมาสู่ตนเอง สังคมและประเทศชาติได้ แต่ถ้าเกิดความล้มเหลวของครอบครัว ชีวิตก็จะไม่มีความสุข อันอาจทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อันอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้กำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ในการแก้ไขหรือปรับปรุงองค์กรและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ โดยภาพรวมระดับคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับที่สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้สูงขึ้นได้ ซึ่งพบประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน สถานภาพการแต่งงาน และสายงานที่ปฏิบัติ มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยผู้มีปัจจัยส่วนบุคคลต่ำกว่ามักขาดโอกาส ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจริยธรรม เช่น ความก้าวหน้าใน

อาชีพ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน รายได้ ความเครียดจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ ดังนั้นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าหรือมีโอกาสมากกว่าควรแบ่งปัน โอกาสต่าง ๆ แก่ผู้ที่ด้อยกว่า หากเป็นบริษัทควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีผลต่อปัจจัยดังกล่าวข้างต้นให้มีชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่วนใหญ่ เข้าร่วมกิจกรรมกับสภาวิชาชีพนาน ๆ ครั้ง ซึ่งบางครั้งทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขาดข่าวสารรวมถึงความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น สภาวิชาชีพควรจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ที่อยู่ในสังกัดให้มีบ่อยครั้งขึ้น

3. ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานหนัก ทำให้ขาดโอกาสในการพักผ่อนและขาดการสังสรรค์กับเพื่อนหรือผู้อื่นจนบางครั้งเกิดสภาวะความเครียด ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงต้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมระหว่างชีวิตส่วนตัวและการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาถึงตัวแปรอื่น ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี อันนำไปสู่การวางแผนเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมขวัญ กำลังใจของผู้ประกอบวิชาชีพให้มีคุณภาพชีวิตสูงขึ้น

1. ศึกษาเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน และปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในสายงานอื่น ๆ ภายใต้การประกอบวิชาชีพบัญชี เช่น ด้านการศึกษา ด้านการภาษี ฯลฯ

2. ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีกับวิชาชีพอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น วิศวกร ทนายความ ฯลฯ